बजार अवलोकन १९

कातिक† २०६६

निम्न संस्थाहरुद्धारा संयुक्त रुपमा प्रकाशित

विश्व खाद्य कार्यक्रम– खाद्य सुरक्षा अनुगमन तथा विश्लेषण प्रणाली

कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय–कृषि विभाग, कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन तथा बजार विकास निर्देशनालय

नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ –कृषि उद्यम केन्द

उपभोक्ता हित संरक्षण मञ्च

प्रमूख बुँदाहरु

- **विगत १८ महिनादेखि नै खाद्यान्नको बढ्दो मूल्यबृद्धि मुख्य चासोका रुपमा रहेको छ। नेपाल राष्ट्र बैंकले गत असोज (अक्टोवर) मा जारी गरेको विवरण अनुसार खाद्यान्नको मूल्यबृद्धि दर १६.३ प्रतिशत रहेको छ।**
- **वर्षे अन्नबाली उत्पादन पछि बजारमा आउन शुरु भएकोले आपूर्तिमा सुधार आएर आगामी महिनामा खाद्यान्नको मूल्यमा केही कमी आउने आंकलन गर्न सकिन्छ। तर क्षेत्रिय तथा आन्तरिक रुपमा देखिएको वर्षे बाली उत्पादनमा कमीको साथै विश्वव्यापी रुपमा खाद्यान्नको मागमा बृद्धिका कारण सन् २०१०को शुरुमा अन्नको भाउ बढ्न सक्ने सम्भावना छ।**
- **दालहरु र सागपातको बढ्दो मूल्य बृद्धि चिन्ता र चासोको रुपमा रहेको छ। विश्व खाद्य कार्यक्रमले विगत ६ महिनामा ५०० घरधुरीमा गरेको अध्ययन अनुसार औसत ६० प्रतिशत परिवारले आफ्नो आहार व्यवहारमा परिवर्तन गरी सस्तो र प्रायःजसो कम पौष्टिक खाद्य वस्तुको उपयोग गरेको देखिन्छ।**

राष्ट्रिय रुपमा बजारको अवस्था

मूल्य

- वर्षे बाली भित्रिरहेको र मुख्य बाटोहरु पुनः सुचारु भएको हुँदा यस महिनामा नेपालमा खाद्यान्नको मूल्य स्थिर रहृयो। गत एक महिनामा प्रमुख बजारहरुमा गरिएको अध्ययन अनुसार राष्ट्रिय औसत मूल्य मोटा चामलको रु. ३१ र गहुँको रु. ३३ रहेको छ। तर उक्त मूल्य गत वर्षको भन्दा ३ प्रतिशत र विगतको तुलनामा उल्लेखनीय बढी हो।
- दालहरु र सागपातको बढ्दो मूल्य बृद्धि प्रमुख चासोको रुपमा रहेको छ। गत एक महिनामा मुसुरोको दाल रु. ५ बढेर प्रति केजी रु १०८ बाट रु. ११३ तथा आलुको राष्ट्रिय औसत मूल्य रु. ४ बढेर प्रति केजी रु. ३२ बाट रु. ३६ पुगेको छ। विगत १८ महिनाको मूल्य हेर्दा मुसुरो र मास औसत प्रति केजी रु. २६ अर्थात मास ३० प्रतिशत र मुसुरोको ६७ प्रतिशतले बढेको देखिन्छ। आलुको मूल्य गत १८ महिनाको तुलनामा औसत प्रति केजी रु. २५ अर्थात ११६ प्रतिशतले बृद्धि भएको छ।
- बढ्दो मूल्यबृद्धि र कम उत्पादनका कारण अति गरिव परिवारहरु सस्तो र कम पोषणयुक्त खाना खान थालेका छन्। विश्व खाद्य कार्यक्रमले विगत ३ महिनामा ५१ जिल्लाको ५०० घरधुरीमा गरेको सर्वेक्षण अनुसार औसत ६० प्रतिशत परिवारले आफ्नो आहार व्यवहारमा परिवर्तन गरेर सस्तो खाद्य वस्तु तर्फ लागेको देखिएको छ।

आपूर्ति

- विगत महिनाहरुमा हुन गएको न्यून उत्पादन र केही मुख्य सडकहरुको क्षतिले कैयौं दुर्गम पहाडी र हिमाली खाद्य बजारहरुमा आपूर्तिको अवस्था धेरै नराम्रो रहृयो। हाल स्थितिमा क्रमिक सुधार आउन थालेको छ, तर अझै पनि कतिपय पहाडी र हिमाली बजारहरुमा खाद्यान्न भण्डार न्यून नै रहेको छ। विश्व खाद्य कार्यक्रमले नियमित अध्ययन गरेका हिमाली बजारहरु मध्ये १४ प्रतिशतमा मात्र पर्याप्त चामल भण्डार, १६ प्रतिशतमा पर्याप्त मकैको आपूर्ति र ३३ प्रतिशतमा पर्याप्त गहुँ उपलब्ध छ। कर्णाली राजमार्गमा भरपर्नु पर्ने हिमाली जिल्लाहरु दैलेख र कालिकोटमा सडक मर्मत हुन नसक्दा आपूर्तिको समस्या अझै विद्यमान छ।

बजारको पुर्वानुमान

- देशको धेरैजसो भागमा धान र कोदो बाली भित्र्याउन शुरु भइसकेकोले यो महिना घरपरिवार र बजारमा खाद्यान्नको उपलब्धतामा सुधार आउने अनुमान गर्न सकिन्छ। तर हालसालै घोषित बन्दले बजारमा आपूर्ति र खाद्यान्नको मूल्यलाई असर पार्ने सम्भावना रहन्छ।
- क्षेत्रिय रुपमा देखिएको वर्षे बाली उत्पादनमा ह्रासको साथै विश्वव्यापी मागमा खाद्यान्नको मागमा बृद्धिका कारण सन् २०१०को शुरुमा अन्नको भाउ बढ्न सक्ने देखिन्छ।

अत्यधिक उतार चढाव आएको बजार/खाद्य पदार्थहरु

खुद्रा मूल्यमा अधिकतम कमी आएका मुख्य खाद्यवस्तुहरु

जिल्ला वा खाद्य वस्तु	बजार मूल्य नेरु प्रति केजी/लि	१ महिनाको % परिवर्तन	अवलोकन
कुखुराको मासु	औसत २५३/केजी	-४%	चाडपर्वको समाप्ति

खुद्रा मूल्यमा अधिकतम वृद्धि भएका मुख्य खाद्यवस्तुहरु

जिल्ला वा वस्तु	बजार मूल्य नेरु प्रति केजी/लि	१ महिनाको % परिवर्तन	अवलोकन
आलु	औसत ३६	१२%	स्थानीय र क्षेत्रिय स्तरमा कम उत्पादन
दाल	औसत ११३	५%	

गत १८ महिना अवधिको औसत मूल्य

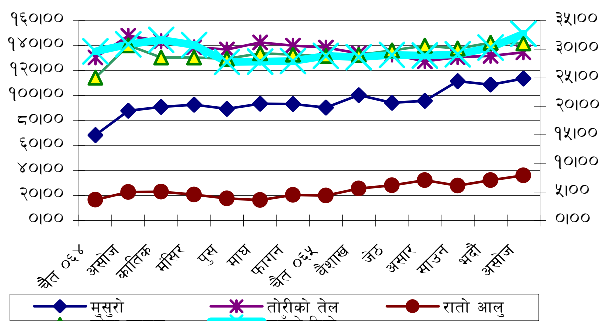

% मूल्यमा परिवर्तन (१ महिना/१ वर्ष)**

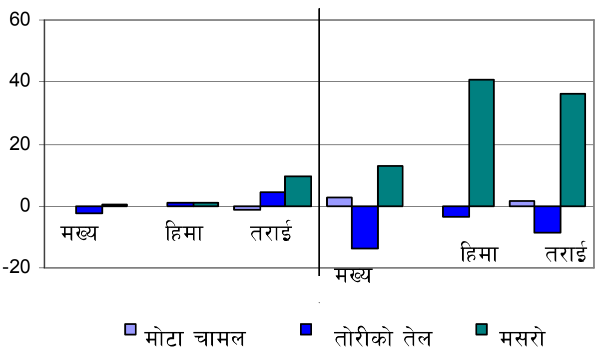

For the latest information relating to food security in Nepal check out the **Food Security Monitoring System (NeKSAP) google group** http://groups.google.com/group/NeKSAP?hl=en.

† मूल्य नेपाली भदौ महिनासँग सम्बन्धित छ।

* यातायात सुविधा नपुगेका पहाडी र हिमाली बजारहरु बाहेकका पछाडि दिईएका बजारहरुबाट लिइएको मूल्य

** मूल्य परिवर्तनले यस प्रतिवेदनमा दिईएका बजारहरुलाई ध्यान दिएको छ।

बजार अवलोकन-१८ *नेपालभर मुख्य खाद्य बस्तुहरुको खुद्रा मूल्य*

बजार	मुख्य खाद्यवस्तुहरु	हालको मूल्य (नेरु/केजि नेरु/लि.)	१ महिना	३ महिना	१ वर्ष	१ म	३ म	१ व
मुख्य उपभोक्ता बजार								
काठमाडौं	मोटो चामल	४०.०	२.६	८.१	१.३	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	२६.०	०.०	-३.७	-३.७	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	८७.०	-३.३	०.०	-३१	▶	▶	▼
	कुखुराको मासु	२५०.०	-२.०	४.२	२५.०	▶	▶	▲
	तोरीको तेल	११३.०	५.६	०.०	-१८	▲	▶	▼
	मास	१०३.०	-१.९	२२.६	१८.४	▶	▲	▲
	मूसुरो	१०३.०	-३.७	६.२	६.२	▶	▶	▶
	रातो आलु	५३.०	३२.५	६०.६	१४१	▲	▲	▲
पोखरा	मोटो चामल	३५.०	-२.८	-२.८	४.५	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	३१.६	१.९	१२.९	१४.१	▶	▲	▶
	भटमासको तेल	१२०.०	०.०	-४.०	-१२.७	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	२६०.०	-२१.२	-७.१	१०.६	▼	▶	▶
	तोरीको तेल	१३५.०	-१०.०	-३.६	-१०.०	▼	▶	▶
	मास	१००.०	०.०	११.१	२३.५	▶	▲	▲
	मूसुरो	१२५.०	४.२	२५.०	१९.६	▶	▲	▲
	रातो आलु	४२.०	५.०	१६.७	११५	▶	▲	▲
क्षेत्रीय तराई बजार								
विराटनगर	मोटो चामल	२६.०	०.०	८.३	२.८	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	२४.०	०.०	९.१	-९.४	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	९०.०	-५.३	०.०	-३०.८	▼	▶	▼
	कुखुराको मासु	२७२.०	४.६	१३.३	४३.९	▶	▲	▲
	तोरीको तेल	१२८.०	-१.५	६.७	-८.६	▶	▶	▶
	मास	९५.०	१८.८	३९.७	४३.१	▲	▲	▲
	मूसुरो	१०२.०	७.४	६.३	१३.३	▲	▶	▶
	रातो आलु	३४.०	४.६	-०.६	७०.०	▶	▶	▲
बिरगंज	मोटो चामल	२७.०	-२.२	-	-८.२	▶	-	▶
	गहुँको पिठो	२४.०	४.३	-१.६	०.०	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	११०.०	२१.१	२२.२	-१३.५	▲	▲	▶
	कुखुराको मासु	२२४.०	१.८	१.८	२४.४	▶	▶	▲
	तोरीको तेल	११५.०	४.५	७.५	-१७.९	▶	▶	▼
	मास	८०.०	०.०	७.०	७.४	▶	▶	▶
	मूसुरो	११०.०	५.८	१५.८	१८.३	▲	▲	▲
	रातो आलु	३२.०	१४.३	२३.१	१३५	▲	▲	▲
नेपालगंज	मोटो चामल	२६.०	०.०	-४.२	२२.४	▶	▶	▲
	गहुँको पिठो	२४.०	०.०	४.८	१६.१	▶	▶	▲
	भटमासको तेल	११०.०	०.०	०.०	-१३.२	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	२४७.०	०.०	१४.९	३७.२	▶	▲	▲
	तोरीको तेल	१३५.०	०.०	३.८	२.५	▶	▶	▶
	मास	८४.०	०.०	०.६	३५.८	▶	▶	▲
	मूसुरो	१२०.०	०.०	२७.९	५९.३	▶	▲	▲
	रातो आलु	३०.०	२०.०	११.१	५०.०	▲	▲	▲
धनगढी	मोटो चामल	२६.०	०.०	-७.१	-७.१	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	२५.०	०.०	१३.६	०.०	▶	▲	▶
	भटमासको तेल	७५.०	-३१.८	-१६.७	-२१.१	▼	▼	▼
	कुखुराको मासु	१९७.५	-१७.७	-१.३	-१.३	▼	▶	▶
	तोरीको तेल	१२०.०	०.०	२०.०	-२०.०	▶	▲	▼
	मास	१२०.०	२०.०	३३.३	१४.३	▲	▲	▶
	मूसुरो	१२०.०	२०.०	२७.७	५३.८	▲	▲	▲
	रातो आलु	४०.०	०.०	१४.३	४२.९	▶	▲	▲

▲ सामान्य मूल्य परिवर्तन भन्दा मूल्य बढेको
▶ सामान्य मूल्य परिवर्तन
▼ सामान्य मूल्य परिवर्तन भन्दा मूल्य घटेको

यदि मूल्य परिवर्तन १ महिनामा ५% सम्म, ३ महिनामा १०% सम्म अथवा १ वर्षमा १५% सम्म भएमा त्यसलाई सामान्य मानिन्छ।

*यो नेपाल खाद्य संस्थानबाट अनुदान प्रदान गरिएको मूल्य हो र बजारमा अरु चामल उपलब्ध छैन।

बजार	मुख्य खाद्यवस्तुहरु	हालको मूल्य (नेरु/केजि नेरु/लि.)	१ महिना	३ महिना	१ वर्ष	१ म	३ म	१ व
भैरहवा	मोटो चामल	२५.०	-३.८	-१०.७	-२.०	▶	▼	▶
	गहुँको पिठो	२७.०	-१०.०	२२.७	५.९	▼	▲	▶
	भटमासको तेल	९८.०	४.३	३.२	-२१.६	▶	▶	▼
	कुखुराको मासु	२२५.०	०.०	१२.५	३५.१	▶	▲	▲
	तोरीको तेल	१५०.०	१८.१	३६.४	०.०	▲	▲	▶
	मास	९०.०	-१४.३	-१४.३	४५.२	▼	▼	▲
	मूसुरो	१२०.०	१४.३	२२.४	३४.८	▲	▲	▲
	रातो आलु	३२.०	२३.१	२८.०	२०४	▲	▲	▲
सडकको पहुँच भएका हिमाली तथा पहाडी बजार								
धनकुटा	मोटो चामल	२६.०	०.०	४.०	-११.९	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	३०.०	०.०	३.४	०.०	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	१००.०	-९.१	-९.१	-२७.३	▼	▶	▼
	कुखुराको मासु	३३०.०	३.८	१०.०	५७.१	▶	▶	▲
	मास	९०.०	-५.३	५.९	२.९	▼	▶	▶
	मूसुरो	११०.०	०.०	१०.०	२५.७	▶	▶	▲
	रातो आलु	४२.०	२०.०	४०.०	११०.०	▲	▲	▲
रोल्पा	मोटो चामल	३५.०	०.०	२५.०	२५.०	▶	▲	▲
	गहुँको पिठो	३५.०	०.०	६.१	१६.७	▶	▶	▲
	भटमासको तेल	१३५.०	३.८	०.०	-५.३	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	२५०.०	०.०	०.०	२५.०	▶	▶	▲
	मास	१०५.०	५.०	१४.१	३१.३	▶	▲	▲
	मूसुरो	१२०.०	४.३	२०.०	५४.८	▶	▲	▲
	रातो आलु	३२.०	१४.३	६.७	५२.४	▲	▶	▲
साँफे बगर	मोटो चामल	३०.०	०.०	७.१	-६.३	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	५२.०	०.०	७३.३	२३.८	▶	▲	▲
	भटमासको तेल	-	-	-	-	–	–	–
	कुखुराको मासु	२५०.०	०.०	०.०	२५.०	▶	▶	▲
	मास	१००.०	०.०	११.१	४२.९	▶	▲	▲
	मूसुरो	१००.०	०.०	०.०	३३.३	▶	▶	▲
	रातो आलु	४०.०	०.०	०.०	-२०.०	▶	▶	▼
जुम्ला	मोटो चामल	४५.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	६०.०	०.०	०.०	-९.१	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	१६०.०	०.०	६.७	-१२.३	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	२८०.०	०.०	०.०	-२.१	▶	▶	▶
	मास	११०.०	०.०	५७.१	०.५	▶	▲	▶
	मूसुरो	१२०.०	०.०	५०.०	४५.५	▶	▲	▲
	रातो आलु	२०.०	०.०	-५०.०	११.१	▶	▼	▶
सडकको पहुँच नभएका हिमाली तथा पहाडी बजार								
हुम्ला	मोटो चामल*	३२.०	०.०	-	-२०.०	▶	–	▼
	गहुँको पिठो	-	-	-	-	–	–	–
	भटमासको तेल	३००.०	०.०	-	७.१	▶	–	▶
	सिमी	५०.०	-२८.६	-	०.०	▼	–	▶
	मूसुरो	-	-	-	-	–	–	–
	रातो आलु	-	-	-	-	–	–	–
डोल्पा	मोटो चामल	९०.०	०.०	-	१२.५	▶	–	▶
	गहुँको पिठो	१०५.०	५.०	-	१६.७	▶	–	▲
	भटमासको तेल	२००.०	०.०	-	१००.०	▶	–	▲
	सिमी	१२५.०	४.२	-	२५.०	▶	–	▲
	मास	१७०.०	०.०	-	२१.४	▶	–	▲
	मूसुरो	२००.०	०.०	-	४२.९	▶	–	▲
बाजुरा	मोटो चामल	४०.०	-२०.०	-	३३.३	▼	–	▲
	गहुँको पिठो	-	-	-	-	–	–	–
	सिमी	-	-	-	-	–	–	–
	मास	-	-	-	-	–	–	–
	मूसुरो	-	-	-	-	–	–	–
	रातो आलु	-	-	-	-	–	–	–

For the latest information relating to food security in Nepal check out the **Food Security Monitoring System (NeKSAP) google group**
http://groups.google.com/group/NeKSAP?hl=en.

यो बजार अवलोकन विश्व खाद्य कार्यक्रम, नेपालबाट नेपालमा खाद्य सुरक्षा अनुगमनको एउटा क्रियाकलापको रुपमा कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन तथा बजार विकास निर्देशनालय, नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ तथा उपभोक्ता हित संरक्षण मञ्चसँगको सहकार्यमा तयार पारिएको हो। नेपाल खाद्य सुरक्षा अनुगमनसम्बन्धी सम्पूर्ण सामाग्रीहरु http://groups.google.com/NeKSAP?hl=en मा पनि उपलब्ध छन्। अन्य जानकारीका लागि खाद्य सुरक्षा अनुगमन तथा विश्लेषण इकाई, विश्व खाद्य कार्यक्रम, पाटन ढोका, ललितपुर, पो. ब. १०७, टेलिफोन : ५५४२६०७ एक्सटेनसन २४२०–५.

यो आयोजनाको लागि युरोपियन युनियनबाट आर्थिक सहयोग प्राप्त हो, तर यसमा प्रस्तुत विचारहरु युरोपियन युनियनको आधाकारिक दृष्टिकोण हुने छैन।